

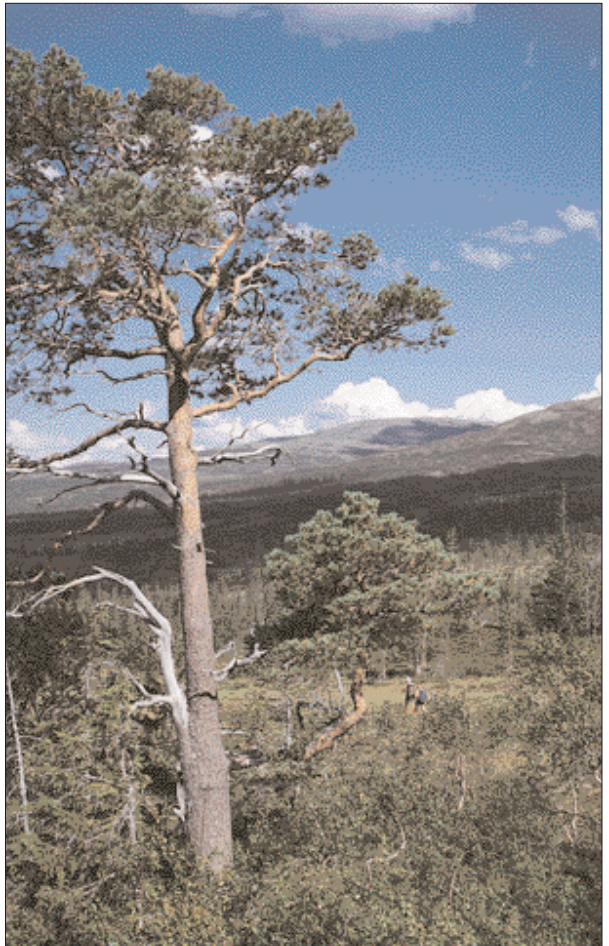
SKARVAN OG ROLTDALEN NASJONALPARK

Å komme fram over kanten av Roltdalen og se vidt utover og ned i dalen med det åpne skoglandskapet, vide myrområder og fine, gamle seteranlegg gir sterke opplevelser av ro og trygghet. Det gjelder om du sommers tid kommer etter de gamle ferdsevegene over Høgfjellet, etter seterstien fra Flora eller merkaruta fra Ramsjøhytta mot Schulzhytta – eller du kommer på ski over Vælskardet fra Græsli eller renner ned i dalen fra Meråker. Slike opplevelser har folk med tilhørighet til dalen hatt i århundrer og den får du i dag som fjellvandrere og skiløper. En vinterstille dal med spor etter det rike dyrelivet her inne og bare noen skispor som vitner om folks ferdsel, er sterk opplevelse av urørt natur. Nå når Skarvan og Roltdalen nasjonalpark er etablert, har vi en trygghet for at dette er noe vi fortsatt skal få oppleve.

Roltdalen er av de få vegløse fjelldaler vi har igjen. Dalen utgjør kjernen i Skarvan og Roltdalen nasjonalpark som ble opprettet 20. februar 2004. Nasjonalparken dekker Roltdalen, de indre deler av Garbergvass-draget med Kvern fjellvatna, Fongen-massivet, Skarvan og fjellene nord og øst for Sonvatna. Området er helt urørt av veger og andre moderne tekniske inngrep. Det er samtidig et rikt historisk landskap med mangfoldige minner fra tidligere tiders aktive seterdrift, samisk reindrift, kvernsteinsuttak og gruvedrift og bo-settinger, ferdsel og transporter knyttet til virksomhetene. At de nedre deler av Roltdalen mot bygda er bratt og vanskelig å ta seg fram i, har gjort at ferdselen til dalen

Terrenget i Roltdalen veksler mellom tett, storvokst gammel granskog, åpen blandingsskog med mange flotte, gamle furuer og store, åpne myrområder. Fjellene rundt når opp i 1000 til 1400 meter med Fongen som det høyeste på 1441 moh.

Foto: Erik Stabell

TEGNFORKLARING	
	Fjelltopper
	Skoggrense
	Kvern
	Skole
	Havn
	Andre bygninger
	Verneområdene

Kartet viser området for Skarvan - Roltdalen nasjonalpark som ble opprettet 20. februar 2004.

alltid har gått over fjellet. Vegbygging for å drive hogst og transportere inn beitedyr truet Roltdalen som vegløs dal helt fram til avgjørelsen om vernet ble tatt.

Den delen av fjellturområdet Sylan som nå er vernet, er ikke noe høgfjellsområde. Dalbunnen i Roltdalen stiger fra 400 til 500 meter over havet. Stormoen ligger på 560 meter. Kvernfjellvatna er på ca 600 og de øvre deler av Roltdalen og Torsbjørkdalen på knapt 700. Sonvatna ligger på ca 400 meter. Skoggrensa når opp i vel 700 meter. Blandingsskog av gran, furu og bjørk dominerer i selve Roltdalen. Høgere oppe er det åpen fjell-bjørkeskog med innslag av gran. Det er store myrområder både i skogområdene og

over skoggrensa. I Fongen-massivet når toppene opp i fra vel 1100 til 1441 meter over havet. Fongen er den høyeste toppen i nasjonalparken. I Skarvan og fjellene ellers rundt Sonvatna er toppene på fra 1050 til knapt 1200 meter. Fjellene er avrundet og lett å komme opp på fra mange kanter.

Schulzhytta, Trondhjems Turistforenings (TT) betjente hytte ved setergrenda Stormoen, ligger sentralt i nasjonalparken. Ramsjøhytta ligger så vidt utenfor verneområdet på sørøst-siden og Nord-Trøndelag Turistforenings (NTT) Prestøyhytta ligger så vidt innenfor i vest. TTs og NTTs nett av merka ruter går gjennom området. Verneområdet er på 441,5 km². Det ligger i Sør- og Nord-Trøndelag

fylker og i Selbu, Tydal, Meråker og Stjørdal kommuner, mest i Selbu og Meråker.

I tillegg til kjerneområdene omfatter nasjonalparken viktige randsoner på østsiden av Fongen-massivet mot Tydal. Det viktigste av fjellområdene rundt Sonvatna og det som er igjen av urorte områder etter kraftutbygginga i Torsbjørkdalen i Meråker er også tatt med innenfor nasjonalparken. Mens store områder med verdifull natur mot vest ikke er med i verneområdet. Det gjelder områdene vestover fra Skarvan mot Selbuskogen, der Kvitfjellhytta ligger, og hele området vest for kvernfjellområdene med Krossådalen og Vordfjellet langs rutene fra Schulzhytta vestover mot Selbu. Det gjelder også gjenværende vegløse og uberørte skogsområder øverst i den bratte, nedre delen av Roltdalen. I verneplanprosessen foreslo TT at disse områdene burde tas med i verneområdet, evt. som landskapsvernområder. TT foreslo også utvidelser østover ved Ramsjøhytta.

For områdene nede i Roltdalen kom det opp en diskusjon om å redusere verneområdene. Selbu kommune og lokale landbruksinteresser ønsket å ta ut av nasjonalparken et større område og derved å åpne store deler av de nedre områder av dalen for både veg og hogst. Det ble særlig lagt et press for å få veg inn i dalen. Poenget med veg var å lette landbrukets atkomst til Roltdalen for å kunne transportere inn beitedyr. Det ble konkret diskutert bygging av en 4,3 km lang veg innover i nasjonalparken fram til Nedre Evjevollen. Setra ligger ca 1 km nordvest for brua over Rotla på ruta mellom Flora og Stormoen (Schulzhytta). Diskusjonen om en reduksjon av verneområdene eller bygging av veg forgikk like fram til avgjørelsen ble tatt om vernet.

Det bør aldri være noen overraskelse for noen at TT i alle sammenhenger vil arbeide for å sikre friluftslivets interesser. TT har gjennom en periode på mer enn 25 år arbeidet for å unngå veger og kraftutbygging i Roltdalen og å få vernet disse enestående gjenværende

Schulzhytta ligger fritt til i åpen fjellgranskog ved setergrenda Stormoen i kjernen av den nye nasjonalparken. Ruten og Melshogna avgrenser Roltdalen i sørøst. Foto: Erik Stabell

Kartet over beitelag i Roltdalen (utsnitt) viser det «innhuket» i nasjonalparkens avgrensning som fylkesmennene anbefalte. Dersom nasjonalparken var vedtatt med en slik grense, ville det åpnet både for veg og hogst innover i kjerneområdene i Roltdalen. Kartgrunnlaget viser eksisterende innretninger for beite og planlagt veg og utvidelse av samletrø for ungdyr. Nedre Evjevollen som Direktoratet for naturforvaltning foreslo å bygge veg inn til, men uten innhuk i avgrensinga, ligger ved det røde kvadratet øst i området for innhuket. Brua over Rotla på ruta mellom Flora og Schulzhytta vises med trekant. Illustrasjon fra fylkesmennes forslag til Skarvan - Roltdalen nasjonalpark av juni 2001.

urørte fjellområdene. Områdene er meget viktige for fjellfriluftslivet fordi det nesten ikke finnes områder igjen med urørt natur i Midt-Norge, og særlig ikke større intakte vegløse fjellskogdaler. Området ligger nær der de fleste bor i Trøndelag og er derfor lett å nå for mange.

Midt-norske fjellområder har vært utsatt for store inngrep gjennom de siste vel 60 år. Området den nye nasjonalparken dekker, er den eneste gjenværende store del av fjellturområdet Sylan på norsk side uten veger, vannkraftreguleringer eller andre moderne tekniske inngrep. Rotla og Garbergelva er de eneste sidevassdragene av noen størrelse i Nidelv- Neavassdraget som ikke er vannkraftregulert. Neddemminga av Nedalen betydde et smertelig tap for fjellfriluftslivet og TT for 35

år siden. TTs andre fjell-område, Trollheimen, er også gjennomregulert av kraftutbyggingsprosjekter. Vernområdene her omfatter bare knappe gjenværende deler av et opprinnelig veldig stort urørt fjellområde. Så for TT har saken om nasjonalpark i Roltdalen dreid seg om å redde det siste vi har igjen av urørt natur innen fjellturområdene i Midt-Norge.

Derfor betyr det mye for fjellfriluftslivet i Midt-Norge og TT at denne vernesaken nå har kommet i havn med et brukbart resultat. Det er for folks naturopplevelser TT driver sin virksomhet og friluftslivet er avhengig av tilgang på urørt natur. Lett tilgjengelighet til fjellet er knapt noe problem lenger med alle veger og atkomster som etter hvert er bygget ut svært mange steder. Det har lenge vært urørte områder det har vært knapphet på –

Kartillustrasjonene er hentet fra TTs årbok for 1985 og viser et par av de kraftutbyggingsalternativer som var aktuelle for Rotla og Garbergelva.

Kartet viser utbygginga av Nedre Nea kraftverk som har inntaksdamper langt nede i Rotla og Krossåa. Kraftverket ble satt i drift 1.11.1989. Se TTs årbok for 1989, side 84.

- Foreløpig arbeidsgrense til fylkesmannen
- Vernegrense – forslag fra TT
- TTs forslag til vernegrense mot Sylene
- - - Fylkesgrense
- Turistforeningshytte

Kartet viser den avgrensinga TT foreslo for verneområdene i sin uttalelse datert 21.12.1994.

områder som har krevd mer anstrengelse eller forutsetninger for å nå inn til og opp på, som har vært fjernere mål å nå – og som ingen av oss skal ha mulighet til eller noen rett til å nå i alle faser av livet.

For friluftslivet er det samtidig viktig at det videreføres en aktiv bruk av verneområdene, bl.a. aktiv beitebruk i Roltdalen for best mulig å opprettholde et levende kulturlandskap her. TT håper dette kan skje innenfor de rammer som vernet nå setter. Å ha i behold urørt natur som er vernet som en stor nasjonalpark bør gi mange muligheter for et lokalsamfunn. TT ønsker å videreføre en mest mulig natur- og kulturbasert og miljø- og lokaltilpasset drift på Schulzhytta. Det beste hadde vært om drifta av hytta kunne skje innenfor et lokalt samarbeid i området om natur- og kulturmiljøbaserte aktiviteter og tilbud.

Kvernsteinsbruddet i Høgfjellet er bare ett av minnene etter virksomheter som har foregått opp gjennom historien innenfor området som nå er blitt Skarvan – Roltdalen nasjonalpark. Uttak av kvernstein tok til for 1600, kanskje så tidlig som på 1200-tallet, og bruddvirksomheten varte helt fram til omkring 1. verdenskrig. Virksomheten satte kraftige spor i landskapet. Bildet er tatt sørover langs bruddet mot de nedre deler av Roltdalen. Foto: Jonny Remmerei

Aktuell litteratur:

- Bygdebøker for Selbu og Meråker.
- P. O. Rolseth, Kvernfjellet, Selbu og Tydals historielag 1947.
- TTs årbok for 1946 og 1947, artikler bl.a. om «Fongentraktene» og «Stormoen som gruveby».
- TTs årbøker for 1948 og 1949, i begge artikler om «Schulzhytta på Stormoen».
- TTs årbok for 1985 med Roltdalen som tema.
- TTs årbok for 1987, artikkel om «Inngrep gjennom 50 år».
- TTs årbok for 1997 med egen temadel ved Schulzhyttas 50-års-jubileum.
- Selbu og Tydal – geologi, gruvedrift og kulturminner – turbok, Selbu og Tydal historielag, 2001.

Skarvan – Roltdalen nasjonalpark har mange minner etter isens tilbaketrekning for om lag 10.000 år siden. Det er store dimensjoner over dette overløpasset langt opp i Roltdalen like ved ruta mellom Stordalen i Meråker og Schulzhytta. Vatn som rant under isen østfra grov ut dette passet. Da isen smeltet, ble den store elva under isen avsatt som den brede og 8 km lange eskeren østover langs det som nå er demmet opp som Finnkoisjøen. Vatnet som rant under isen kom fra områdene på svensk side av grensen, passerte gjennom Esandbassenget, Sankåpasset og Skarpdalen og rant ut i Roltdalen. De store vannmengder rant her noen hundre år og grov ut den svære kløfta. Foto: Erik Stabell